

WINTERLAKEN

MISCHA ANDRIESEN BIJ DE BEZIGE BIJ

Uitzien met D

Huisverraad

Dwalmgasten

Mischa Andriessen

WINTERLAKEN

GEDICHTEN

2019

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

De auteur ontving voor deze bundel van het Nederlands Letterenfonds een projectsubsidie en van Schrijversvereniging 'De Bezige Bij' een stipendium.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Copyright © 2019 Mischa Andriessen
Omslagontwerp Nanja Toebak
Omslagillustratie © Kelly Munday
Vormgeving binnenwerk Peter Verwey, Heemstede
Druk Bariet Ten Brink, Meppel
ISBN 978 94 031 4390 3
NUR 306

debezigebij.nl

For you sing, touch me not, touch me not, come back tomorrow.

Tim Buckley – ‘Song to the Siren’

WEERHUIS

Zij denkt niemand komt binnen
Door een deur die op slot zit
Kan niemand eruit denkt hij
De sneeuw bedekte de stappen
Denkt zij er was hier niemand
We bellen elkaar alleen nog maar
Om te achterhalen waar we toch
Onze telefoon hebben weggelegd
Hij denkt wat als we nog een keer
Wisselen van plaats dadelijk weggaan
Bij het beslagen raam waar zij denkt
Hij denkt nooit meer aan die nacht
Toen ze binnenkwamen een ravage maakten
Van wat we toegewijd hadden opgezet
Maar we konden het wel op dat moment
Denkt hij laten we ogenblikkelijk weggaan later
Terugkomen en het huis zien alsof we hier
Niet eerder waren onze sporen vervaagden
Denkt zij het sneeuwt alweer denkt hij
Zij denkt het is te koud om open te doen

HET VOGELHUIS

De dagen bogen door en keerden terug
Naar hun eerste ongeschonden staat
Veerden eenvoudig met ons mee
Zich eindeloos herhalend

Als gewekt spoelde je ineens mijn vet uit
De badkuip en verdween ik meteen
In het schuurtje timmerde uren
Aan een houten vogelhuis

In de tuin ons beider trots liep je toen uit
Bloedeloos bleek en mager als een pier
En kwamen de kraaien naar hier
Begreep ik wat jij had gezien

Bracht mijn dagen dan maar door in bad
In pak in echt alles waar jij maar niet
Eerder mij zou hebben gedacht
Of het verborgen hield

Dat jij altijd al wist wat er ging komen
De kraaien zich nu overal nestelden
Uit je hand aten je beschermden
Tegen de leegte en mij

Tegen het inzicht dat ik toch dit huis heb gemaakt
Elke dag hier zich eindeloos eindeloos herhaalt
Jij precies zo kijkt als toen die eerste keer
Op het matras maar nu naar de kraaien

DAAR

In de kamer, vanop aan de kant geschoven tafels, kijken zij die nog niet hebben doorzien dat ze hun enig gezelschap voor de thuisreis zullen zijn naar de vrijwel lege vloer, waar beide dansers zich al lang niet meer bekeken weten, anders dan door de steeds weer gezochte ogen, recht voor, vlakbij, een klittende blik die ontkent wat buiten hem valt, de aanwezigheid van anderen; de tijd tussen nu en de eerste kus, tussen de vraag die de kus kort onderbreekt en de langdurige afdaling in het donker, tussen het giechelend gestruikel over een niet gezien obstakel en de tel waarin hij haar optilt, over die drempel draagt, lacht dat het vast een voorbode is en zij schaterzegt: ‘Ja, ik wil,’ tussen het vaststellen dat de bagagedrager sterk genoeg is en de constatering dat hij gebroken is, ze terug moeten en weerkeren in de inmiddels verlaten kamer, er een matras vinden, hij onzeker vraagt of zij zeker weet dat er niemand meer is, zij hem naar zich toe trekt en zegt: ‘Ik vind van niet.’

In de kamer, vanachter de voorhang die hem voor het blikken van burenschut en het zicht ontnemt op haar die tegen zijn raad in weer op weg is gegaan, het pad terug volgt, zonder te kijken oversteekt en redeloos afslaat nu die weg ongeweten in het geheugen van haar voeten is overgegaan, zij loopt zichzelf, met ingehouden adem en zwaar slaand hart ziet hij het nu hij dan toch maar opstaat voor zich, de tijd tussen toen in de tuinen waar hij haar vertrouwde toen zij zei: ‘Vertrouw me maar,’ en nu, nu zij haar schoenen uitdoet, tussen het toen verhit en wit van schrik het water inrennen, roepen, almaar roepen en het nu opsjorren van haar rok, de daaropvolgende huiver wanneer het koude water haar tegen de dijen klotst, tussen de bede die zij met gesloten lippen uitspreekt en het weten dat de kilte in haar getrokken is, zij niet meer smeekt hem terug te leiden, maar in de spiegel van het water dat hem verworteld heeft het inzwart wezen ziet en trillend vraagt een laatste keer met haar tot de bodem te gaan, waarop ze hem in onmacht het hoofd ziet schudden en zeggen hoort dat het niet gaat, vlak voor hij nog dichterbij op haar toestapt, zij vanzelf terugdeinst en huult: ‘Raak me niet aan,’ dan toch de uitgestoken hand neemt van hem die haar net als toen nakwam en nu weer thuisbrengt in de kamer, waar versluierd achter de voorhang ze zich warmt aan een glas thee en het verzwegen weten dat ze nog terug kan.

*Een die in de rondte raast
Een die zich niet verroert*

Send in the Clowns

Hij ligt wakker met de gordijnen dicht
Stel dat licht binnenvalt en haar wekt
In haar naam is hij bang voor wie indringt
Zich ongezien nestelt tussen hen in
Daar ongezien blijft maar afstand schept
Door haar stuntelend uit te dagen
Tot een lach die ooit werd gedeeld
Als een nagel die diep in huid krast
Tot ten slotte het stolpglas breekt
En dat wat was weer voor hen ligt
De deur openstaat voor de volgende
Eenmaal binnen blijven ze nooit alleen
In de hal klepperen de voetstappen al
Weerklinkt de lach van een vreemde
Tot hij verdubbelt nu verdomd overal is

De oren zorgdorstig gespitst op geluid
Wat haar wegvoert leidt hem terug
De tel dat hij opduikt niet een droom is
Hij weet hoe stil alert zij naast hem ligt
Hoe wezenlijk dit verwachtingloze liggen is
Dat zij hem steeds niet bij kan brengen
Hij niet te verstoren of te stoppen durft
De minuten dat hij hun liedje mompelt
Zich afvragend wat zij daarin nog herkent
Zich dan weer terugdenkt in het donker
Van hun dalen waardoor hij lijdzaam alles vergeet
Behalve dat wat duurt en eindigt ooit begonnen is

In ieder woord de uitweg van een melodie
Schuilt dat alleen wie te lichtzinnig liefheeft
Schrikt van wat met klem daarin besloten is

Hij ligt stil wakker met de gordijnen dicht
Hooft meer dan een hart als zij zich schikt
In de angst van hem loskomt ze zijn hier

RIMPELING

Blaffend rent een zwarte hond
Van de kant het water in
Terug steeds weer terug
Tot het water spiegelglad is
Verzegeld lijkt niemand nog
Komt daar nu in of uit
Ze bemerkt haar paniek
Hoe scherp die afsteekt
Tegen de stilte die overal
Ze heeft dit zo vaak gezien
Gedacht ik blijf hier en wacht
Een hond blaft en stil loopt hij
Het water uit schudt zich droog
Kijkt even rond schampert om mij
Wat zit je daar nou bang te zijn
Ze merkt hoe koud ze nu al is
Hoe onredelijk lang ze hier staat
Dadeloos in de bedaarde branding staart
Dan jaagt de wind een rimpeling
Over het water weerkaatst een stem
Lang genoeg gewacht hoe weet je dat

Het kwam niet terug.

Ook als het donker was, stond ze op de uitkijk aan de waterkant. De vingers van haar rechterhand een vrijwel weerloos dak tegen afwisselend zon en wind. Ze luisterde, wikte de geluiden, verdrong de beelden die door het gekolder boven kwamen, dwong daarvoor haar eigen in de plaats.

Hij bracht haar op gezette tijden eten en drinken, veegde zand en vuil van haar gezicht; vroeg haar, naar streekgewoonte met niet meer dan een handvol woorden, telkens opnieuw om vergeme naar huis te komen. Liet haar niettemin begaan wanneer zij net zo zuinig zei: ‘Nog evenkes.’

Hij begreep het wel. Ook hij hield de blik nauwlettend op de tuin, de deurklink, hoorde in elk geluid een stap, een stem, een snik. Overdag zat hij wezenloos in de kamer, ’s nachts lag hij zwetend wakker en woelde onmak. Dat hij überhaupt dacht te kunnen slapen, was waanzin natuurlijk, een begoocheling van zijn doorgaans nuchter verstand. Hij wist het. Hij wist ook dat doen alsof zijn enige kans was. Drie maal daags zou hij of het een gemene zaak was van het water weggaan, het zandpad terug nemen en haar daar in de duinen verkild turend achterlaten. Alleen zo zou hij haar wellicht kunnen overhalen naar huis te komen. Maar elke dag opnieuw dacht ze een schim te zien naderen en legde hij de terugweg in zijn eentje af. Staand in de keuken hield hij met wijd open ogen tuin en deurklink onophoudelijk in de gaten. Ze kwam niet, bleef waar ze was.

Weken had ze op wacht gestaan toen zij over heel haar lichaam veren kreeg. Haar verweerde handen en armen werden vleugels. Haar benen en voeten veranderden in scherp geklauwde poten. Haar eerst zo zachte, minzame stem bracht nu niets meer voort dan klagelijke onverstaanbare klanken, een schor gekrijs. Alleen haar gezicht bleef onveranderd, althans het werd zoals het was geweest: lieflijk, zonder de lijnen van kommervolle zorg en lodig werk. Toen steeg ze op, fladderde tot boven haar eigen wepele huis, waar hij bij het open raam stond te roken, dacht dat hij haar herkende, toen zeker wist dat hij zot aan het worden was. Ze kraste – een groet, een klacht, een

gebed? – waarop hij de ramen sloot, zij haar zoeken elders voortzette. Hoog boven de zee zocht ze de oppervlakte van het water af, dook bij alles wat haar aandacht trok in de schuimende golven, greep zo omzichtig als haar met de vlijmende nagels was vergund, vast wat daar dreef, haalde het boven, zag ontzet dat het niets dan wrakhout was, een losgeraakt baken, een fles zonder brief.

Het kwam niet terug.

En ook zijzelf keerde niet terug. Luid krijtend bleef zij boven de zeeën zweven. Haar weeklacht een geduchte waarschuwing, naar zij hoopte. Ze miste hem, maar kon zich niet tot omkeren bewegen. Niets kon ze eraan helpen, toch schaamde ze zich, in haar welde het verwijt op met de hevige onmacht van de wetenschap dat het juist haar schuld niet was.

De eerste dagen pakte hij dikke sneden brood in bruin papier, vulde een thermoskan met thee, een uitgespoelde beugelfles met water. Die eerste dagen liep hij telkens de lange laan af, deed zijn schoenen uit bij het begin van het zandpad, liep met vol bepakte armen het weggetje op tot aan de duinen, keek van daaruit over het water, naar de lucht. De eerste dagen was elke v aan het zwerk een vogel en elke vogel zij die hij had zien veranderen en ten leste verdwijnen.

Elke dag legde hij deze weg af, heen en terug, at thuis het brood, dronk het water, spoelde de thee door de gootsteen en ging op bed liggen, luisterde vol verwachtingsvolle aandacht naar het getrippel op het dak, liet het portret met de achterkant boven op zijn nachtkast liggen, de ramen open.

Tot hij de dagen niet meer telde. Hij vergat het bidden, stond nooit meer op het balkon, schreeuwde haar naam niet langer, maar mompelde onophoudelijk. Nu hij niet meer naar de duinen liep om haar brood te brengen, werd hij mager, zijn wangen vielen in, werden grauw als gist. De voor- en achterdeur bleven dicht, de gordijnen dag en nacht gesloten. Een raam slechts hield hij open. Met een scherpe Stanley sneed hij haar kussen kapot, verzamelde het dons en bouwde op de koude balkonvloer ervan een behaaglijk nest. Hij was waarschijnlijk gek geworden, schoor zijn baard af, strooide de haren op de net geschapen horst, legde er ten slotte twee hardgekookte eieren in. Hij was ja toch halfwijs.

Hij voelde aan de eieren, voelde hoe koud. Hij hield ze in zijn handen, stopte ze een tijd onder zijn oksels, legde ze even, heel voorzichtig, in zijn schoot. De warmte kwam niet binnen, drong niet in hen door. Hij pakte zijn huisleutel, tikte, een, hooguit twee keer op de schil, tot daarin een kleine barst kwam, nam ze opnieuw in zijn handen, onder zijn oksels, in zijn schoot, pulkte een scherf uit de eierschil, voelde, voelde hoe het wit ondanks alles kil gebleven was, keek naar de hemel, waar het stil was, leeg voor zover je kon kijken, geen wolk of vogel te zien.

Weken had ze op wacht gestaan toen zij over heel haar lichaam veren kreeg. Uit haar verweerde handen en armen groeiden vleugels. Haar benen werden rood en mager, haar voeten veranderden in scherpe klauwen. De eerst zo zachte, minzame stem, bracht nu niets meer voort dan een schor gekrijs. Ze uitte zich in klagelijke, onverstaanbare klanken, een akelig geluid. Alleen haar gezicht bleef onveranderd, althans het werd zoals het was geweest: lieflijk, zonder de lijnen van kommervolle zorgen en lodig werk. Toen steeg ze op.

Hoog boven de zee zocht ze de oppervlakte van het water af, dook bij alles wat haar aandacht trok in de schuimende golven, greep zo omzichtig als haar met de vlijmende nagels was vergund, vast wat daar dreef, haalde het boven, zag ontzet dat het niets dan wrakhout was, een losgeraakt baken, een fles zonder brief.

Het kwam niet terug.